

Priority predsedníctva Slovenskej republiky v Organizácii pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe v roku 2019

Predsedníctvo v Organizácii pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe

Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (ďalej „OBSE“) je najväčšou regionálnou bezpečnostnou organizáciou. Všetkých 57 účastníckych štátov OBSE má rovnaké práva a rozhodnutia sa prijímajú konsenzom. Ročné predsedníctvo v OBSE nie je založené na rotačnom princípe, účastnícke štáty sa oň musia uchádzať. Rozhodnutie o predsedníctve SR v OBSE v roku 2019 bolo prijaté na Ministerskej rade OBSE v Hamburgu v decembri 2016.

Predsedníctvo v OBSE je zodpovedné za koordináciu práce organizácie v mene rozhodovacích orgánov OBSE (Ministerskej rady a Stálej rady). Pri výkone funkcie koná predsedníctvo v súlade s rozhodnutiami OBSE, pomáhajú mu pri tom predchádzajúce a nadchádzajúce predsedníctvo pracujúce spolu ako **Trojka**. Slovensko sa 1. 1. 2018 stalo súčasťou predsedníckej Trojky spolu s Rakúskom, ktoré predsedalo OBSE v roku 2017 a Talianskom, aktuálnym predsedníctvom v roku 2018. Zároveň sa Slovenská republika od 1. 1. 2018 na celý rok stala predsedníckou krajinou **Stredomorskej kontaktnej skupiny OBSE**. V prvom trimestri 2018 súčasne predsedala **Fóru pre bezpečnostnú spoluprácu OBSE**.

Predsednícka krajina OBSE **stanovuje hlavné tematické okruhy** pre smerovanie diskusie v priebehu roka, pripravuje zasadnutia jednotlivých rokovacích fór, predsedá týmto fóram a stanovuje ich agendu. Má možnosť preukázať svoje negociačné schopnosti ako „**čestný sprostredkovateľ**“ pri dosahovaní konsenzu pri prijímaných rozhodnutiach, ako aj pri riešení aktuálnych problémov v regióne OBSE. Funkciu úradujúceho predsedu vykonáva **minister zahraničných vecí** predsedníckej krajiny, ktorý **reprezentuje organizáciu navonok i dovnútra** a vystupuje v mene organizácie na medzinárodných fórach. Predsednícka krajina sa tak stáva *de facto* tvárou organizácie, čo prispieva k jej viditeľnosti na medzinárodnej scéne. Multilaterálny priestor, ktorý je v OBSE založený **na princípe konsenzu**, je však kontrolkou, ktorá dáva spätnú väzbu o realizovateľnosti plánovaných krokov. Nemenej dôležitá je činnosť stáleho predstaviteľa SR pri OBSE, ktorý bude zastávať funkciu predsedu Stálej rady OBSE.

Program a priority predsedníctva OBSE si predsednícka krajina stanovuje sama, vychádza pritom z aktuálnych tém a otázok, ktoré OBSE rieši v oblasti bezpečnosti vo všetkých troch dimenziách organizácie (politicko-vojenská, ekonomicko-environmentálna a ľudskoprávna/ľudská). Predsednícka krajina tým **má možnosť ovplyvniť pôsobenie organizácie** z hľadiska najdôležitejších tém svojej vlastnej zahraničnej politiky.

Proces definovania priorít SR v OBSE

Štátny tajomník MZVaEZ SR L. Parížek predstavil na rokovaní Stálej rady OBSE 19. 7. 2018 **rámcové priority** predsedníctva SR v OBSE (ďalej „SK OBSE“) v roku 2019. Po ich pozitívnom prijatí zo strany účastníckych štátov OBSE boli rámcové priority SR detailnejšie **rozpracované**. Priority SK OBSE, ktoré bude zosobňovať výstižné motto, predstaví na prvom zasadnutí Stálej rady OBSE 10. 1. 2019 minister zahraničných vecí a európskych záležitostí SR už v pozícii úradujúceho predsedu OBSE.

Správnemu nastaveniu týchto priorít predchádzal **konzultačný proces** s vybranými účastníckymi štátmi OBSE (ďalej len „ú. š.“), ktoré prezentovali svoje očakávania od budúceho predsedníctva. Konzultačný proces prebehol **na viacerých úrovniach** od oficiálnych návštev ministra ZVaEZ SR M. Lajčáka, štátneho tajomníka MZVaEZ SR L. Parízka, až po pracovné konzultácie expertov. Predsedníctvo SR vo Fóre pre bezpečnostnú spoluprácu OBSE v prvom

trimestri 2018, ako aj celoročné predsedníctvo v Stredomorskej kontaktnej skupine OBSE v roku 2018 predstavujú pre SR unikátnu expertízu pred samotným predsedníctvom v OBSE a taktiež poskytujú dôležité podnety pri definovaní priorít SK OBSE. Rovnako výsledky ministerskej rady v Miláne v decembri 2018 budú zohľadnené v rozpracovaní priorít do konkrétnych programových krokov SK OBSE.

K definovaniu prioritných tém prispeli aj diskusie a závery z **expertných okrúhlych stolov k vytypovaným témam OBSE** za účasti ostatných ministerstiev, inštitúcií a orgánov vlády SR, ako aj mimovládneho sektora a akademickej obce. Kľúčová bola aj **interakcia so Sekretariátom OBSE**, ktorý upozornil na niektoré obmedzenia, ktoré je v prostredí OBSE potrebné rešpektovať. V neposlednom rade **je zohľadnená národná expertíza** v jednotlivých oblastiach, ako aj **geopolitická realita**, ktorá je jedným z hlavných determinujúcich faktorov.

Nastavenie úrovne ambícií nastupujúceho predsedníctva je kľúčové. Užitočné boli v tomto ohľade stretnutia s tímami predchádzajúcich predsedníctiev, predovšetkým rakúskeho (2017) a nemeckého (2016), ako aj súčasného talianskeho (2018). Vzhľadom na aktuálny stav, keď sa rastúci počet rokovacích formátov v organizácii dostáva do slepej uličky, zaznievalo odporúčanie pre SR **zamerať sa prioritne na lepšiu implementáciu** už existujúcich záväzkov.

Pri definícii vlastných priorít spolupracovala SR aj s **predchádzajúcimi predsedníctvami** s cieľom nadviazať na niektoré úspešné a rozpracované projekty. Tematické mottá posledných predsedníctiev OBSE:

Taliansko (2018)	Dialóg, vlastníctvo, zodpovednosť (<i>Dialogue, Ownership, Responsibility</i>);
Rakúsko (2017)	Znižovanie napätia v súčasných konfliktoch, boj proti radikalizácii a obnova dôvery (<i>Defusing existing conflicts, combating radicalisation and re-building trust and confidence</i>);
Nemecko (2016)	Obnovenie dialógu, znovunastolenie dôvery a bezpečnosti (<i>Renewing dialogue, rebuilding trust, restoring security</i>);
Srbsko (2015)	Obnova dôvery a istoty s cieľom vytvoriť pozitívny program pre budúcnosť (<i>Rebuild trust and confidence in order to create a positive agenda for the future</i>);
Švajčiarsko (2014)	Vytváranie bezpečnej spoločnosti v prospech všetkých (<i>Creating a Security Community for the Benefit of Everyone</i>).

SK OBSE: Predsedníctvo orientované na človeka

Slovenské predsedníctvo v OBSE bude na jednej strane kontinuitou predchádzajúcich, ale na druhej chce zanechať pečať svojich vlastných priorít a záujmov. Bude sa snažiť byť predsedníctvom **aktívnym**, ktoré prichádza s novými riešeniami, **spravodlivým a čestným** pri mediovaní sporov a vedení diskusií, ale aj **užitočným** smerom k tým, ktorí budú mať záujem posunúť organizáciu do reality 21. storočia. V tomto ohľade bude však aj **realisticky ambicióznym**, rešpektujúcim existujúcu geopolitickú situáciu v Európe a vo svete.

Predsedníctvo SR v OBSE v roku 2019 je veľkou výzvou ale aj výnimočnou možnosťou. Možnosťou **nebyť len pasívnym konzumentom bezpečnosti**, ale aktívne ovplyvňovať bezpečnostné prostredie v Európe. **Bude mať možnosť nastoliť témy**, ktorými sa bude organizácia v roku 2019 zaoberať a súčasne **napomôť pri riešení konfliktu na**

Ukrajine, ktorý je v našom bezprostrednom susedstve a priamo ovplyvňuje bezpečnosť Slovenskej republiky.

Zodpovedná budúcnosť je založená na inkluzívnom dialógu v prospech (v záujme ochrany) **obyčajných ľudí**. (*Responsible future: inclusive dialogue for protecting people*). Tento leitmotív sa bude prelínať našimi predsedníckymi aktivitami a je zhmotnený v troch hlavných prioritách SK OBSE.

Tri hlavné priority slovenského predsedníctva v OBSE:

1. Prevencia a zmiernovanie následkov konfliktov

- Aktívny prístup v otázkach prevencie a zmiernovania následkov konfliktov
- Ukrajina a Osobitná monitorovacia misia na Ukrajine (SMM)
- Zmrazené konflikty
- Štruktúrovaný dialóg a opatrenia na budovanie dôvery a bezpečnosti
- Správa a reforma bezpečnostného sektora (SSG/R)
- Spolupráca na západnom Balkáne

2. Bezpečná budúcnosť

- Prevencia radikalizácie, podpora tolerance a nediskriminácie
- Mládež
- Kybernetická bezpečnosť
- 4. priemyselná revolúcia

3. Efektívny multilateralizmus

- Spolupráca medzinárodných organizácií, strategické partnerstvá a implementácia cieľov udržateľného rozvoja OSN (SDGs)
- Strategický prístup k prioritizácii aktivít OBSE
- Implementácia záväzkov

Tri hlavné oblasti priorít sú previazané korešpondujúcimi témami, ktoré sú aktuálne na pôde OBSE. Cieľom je vytvoriť ich vzájomné funkčné prepojenia. **V centre priorít je obyčajný človek** ovplyvnený siločiarami všetkých troch prioritných oblastí. Cieľom predsedníctva musí byť zlepšenie pocitu bezpečnosti ľudí, ich života a snaha o dodržiavanie týchto cieľov aj účastníckymi štátmi OBSE. Pri výbere týchto priorít boli vzaté do úvahy aj témy predchádzajúcich predsedníctiev, ako aj správne uchopenie navrhnutých tém pre čo najvhodnejší spôsob ich odkomunikovania verejnosti. V záujme čo najefektívnejšej realizácie priorít zameraných na zlepšenie života obyvateľov bude využívaná synergia s aktivitami SlovakAid, ktorá vychádza z prieniku teritoriálneho zamerania predsedníctva OBSE a oficiálnej rozvojovej pomoci SR.

Do výkonu slovenského predsedníctva OBSE v roku 2019 bude vstupovať veľké množstvo premenných. Príkladom je **Ukrajina**, kde sa počas SK OBSE uskutočnia **prezidentské a parlamentné voľby**. Zlepšenie života ľudí na Ukrajine, ale aj v iných oblastiach tlejúcich konfliktov, považujeme za spôsob, ako dosiahnuť do konca roka 2019 pozitíva vhodné odkomunikovať s ú.š. a vhodne prezentovať verejnosti s cieľom zlepšenia obrazu OBSE a SR. MZVaEZ SR bude aj počas výkonu celého predsedníctva v OBSE priebežne pracovať na identifikácii konkrétnych krokov, ktoré je možné v zmysle motta „**Predsedníctvo orientované na človeka**“ uskutočniť.

Východiská procesu definovania priorít

V dnešnom meniacom sa svete, keď čelíme globálnym výzvam, je **podmienkou pre udržanie bezpečnosti a stability v Európe poriadok postavený na pravidlách a dodržiavaní práva**. Preto hlavne pre malé a stredne veľké krajiny je čoraz dôležitejšie posilnenie systému medzinárodnej spolupráce. Základným prvkom multilateralizmu je **inkluzívny prístup a otvorený dialóg**. Len prostredníctvom neho je možné pomôcť odstrániť stratu dôvery ľudí v inštitúcie a obnoveniu ich pocitu bezpečnosti.

Dnes, keď sa posilňujú autokratické režimy, rastie vonkajšie ovplyvňovanie vnútornej politiky a etnický nacionalizmus sa dostáva do sporu s liberálnymi hodnotami, opäť rastie napätie medzi štátmi. Asertívni lídri sponchybujú teritoriálnu integritu a štátnu suverenitu, čoho prejavom sú súčasné **aktívne či zmrazené konflikty** v priestore OBSE.

V tejto komplikovanej geopolitickej situácii Slovenská republika prevzala na seba úlohu viesť OBSE s ambíciou prispieť k pozitívnym zmenám v regióne OBSE, najmä k dobrému chodu organizácie a zlepšeniu dôvery a bezpečnosti. Bezpečnosť štátov je priamo prepojená s bezpečnosťou ich obyvateľov. Pri stanovovaní cieľov a jednotlivých krokov SK OBSE je preto potrebné hľadiť na zlepšenie postavenia obyvateľov, potlačenie násillia, diskriminácie či znevýhodňovania. Agendy, ktoré sú v rokovaníach účastníckych štátov v slepej uličke, sa môže podariť odblokovať len kreatívnym prístupom predsedajúcej krajiny.

SK OBSE rešpektovalo pri definovaní priorít aj aktuálny stav OBSE v jednotlivých dimenziách, doterajšie výsledky talianskeho predsedníctva, ako aj tých predchádzajúcich.

1. Prevencia a zmierňovanie následkov konfliktov

OBSE je primárne orientovaná na predchádzanie vzniku nových konfliktov, pomoc pri hľadaní trvalého politického riešenia už existujúcich, ako aj na podporu budovania mieru a postkonfliktnú rehabilitáciu. Jednou z dominujúcich tém pôsobenia ministra ZVaEZ SR Miroslava Lajčáka na poste predsedu 72. zasadnutia Valného zhromaždenia OSN bola **prevencia konfliktov**. Zameranie SK OBSE na túto oblasť je preto potvrdením dlhodobej aktívnej angažovanosti slovenskej zahraničnej politiky v tejto oblasti.

• Ukrajina a Osobitná monitorovacia misia na Ukrajine (SMM)

Prebiehajúci **konflikt na území Ukrajiny** je pre európsku bezpečnostnú architektúru a Slovensko ako susednú krajinu kľúčovou prioritou. Napriek tomu, že ide o konflikt, ktorého riešenie je závislé od vonkajších faktorov, aktívnym prístupom predsedníctva k podpore Osobitnej monitorovacej misie na Ukrajine (SMM) a Trilaterálnej kontaktnej skupiny (TCG) je možné podporiť strany pri rokovaníach o jednotlivých prvkoch riešenia konfliktu, hľadať malé kroky vpred, zabrániť jeho prípadnej eskalácii a uľahčiť život obyvateľom zasiahnutým pôsobením znepriatelených strán. Kľúčová bude úloha SR ako úradujúceho predsedu OBSE v reakcii na výsledky prezidentských a parlamentných volieb na UA v roku 2019, kde bude koordinovať činnosť nástrojov OBSE - TCG a SMM, v synergii s pôsobením ďalších relevantných aktérov, najmä Normandského formátu v duchu plnenia dohôd z Minska.

Podpora partnerstiev s miestnymi a národnými orgánmi, agentúrami a inštitúciami, občianskou spoločnosťou, ako aj s medzinárodnými organizáciami s cieľom koordinácie úsillia a zabezpečenia komplementárnosti bude kľúčová. Z hľadiska rozbehnutia dialógu medzi spornými stranami konfliktu je dôležité na začiatku SK OBSE (v prvom štvrtroku 2019) **absolvovať z úrovne úradujúceho predsedu OBSE návštevu Donbasu**.

Základnou podmienkou bude úsilie SK OBSE o dodržiavanie prímeria a najmä už prijatých dohôd a záväzkov (zóny bez vojenskej prítomnosti). Dôležité bude apelovať na strany konfliktu, aby dokončili **stiahnutie ťažkých zbraní z línie kontaktu** a dohodli nové demilitarizované oblasti. SK OBSE sa zameria na uľahčenie života obyvateľstva zasiahnutého konfliktom prostredníctvom cielených humanitárnych projektov, ako aj využitím ďalších nástrojov rozvojovej spolupráce.

Veľmi dôležité budú malé, postupné a dobre **cielené kroky s využitím nástrojov opatrení na budovanie dôvery (CBMs)**, ako aj skúsenosti z už realizovaných aktivít z iných konfliktných oblastí - konkrétne projekty akceptovateľné všetkými stranami a realizovateľné SK OBSE (napr. v oblasti zdravotníctva/traumatológie). Potrebná je tiež depolitizácia projektov CBMs a ich propagácia medzi obyvateľstvom, aby boli zrozumiteľné a vnímané pozitívne.

SK OBSE má tiež záujem na prepojení priorít s prioritami OECD na Ukrajine, ktorých cieľom je pomoc reformnému úsiliu krajiny.

- ***Zmrazené konflikty***

Riešenie a postkonfliktná rekonštrukcia tvoria jednu z prioritných aktivít OBSE. SR **podporí (okrem UA) aj ďalšie existujúce formáty** zaoberajúce sa hľadaním riešenia zmrazených a pretrvávajúcich konfliktov – Ženevské medzinárodné diskusie týkajúce sa konfliktu v Gruzínsku, rokovania 5 + 2 o konflikte v Moldavsku a Minský proces týkajúci sa náhornokarabaškého konfliktu na území Azerbajdžanu. SR bude klásť dôraz na mechanizmy a procesy na znižovanie napätia a zlepšenie postavenia obyvateľstva poznačeného konfliktmi. V **Moldavsku**, ktoré je najďalej v procese zmierovania, bude stavať na pozitívach dosiahnutých nemeckým, rakúskym a talianskym predsedníctvom a malými krokmi nasmeruje úsilie k zlepšeniu života ľudí na oboch stranách Dnestra.

Z hľadiska rozbehnutia dialógu medzi spornými stranami konfliktov bude dôležité na začiatku SK OBSE (v prvom štvrtroku 2019) absolvovať z úrovne úradujúceho predsedu OBSE **návštevy všetkých konfliktných oblastí**. Zároveň bude kľúčové počas celého predsedníckeho roka podporovať všetky formáty zriadené ú. š. OBSE na riešenie týchto konfliktov.

SR prispieva každoročne do **mimorozpočtových projektov OBSE** z bežného rozpočtu MZVaEZ SR. Vzhľadom na zvýšené očakávania ú. š. v otázke hľadania riešení pretrvávajúcich konfliktov od nášho predsedníctva plánujeme využiť na projekty v konfliktných regiónoch aj nástroje rozvojovej spolupráce SR. Ich cieľom bude zlepšenie životnej situácie a bezpečnosti obyčajných ľudí (napr. formou opravy a rozvoja infraštruktúry alebo udržateľného využívania zdrojov, či zvyšovania odolnosti voči prírodným katastrofám).

SK OBSE využije synergický efekt s aktivitami OECD v regióne Eurázie, ktoré sú zamerané na zvýšenie konkurencieschopnosti, inkluzívnosti (s dôrazom na rodovú rovnosť) a konektivity (prepojenie infraštruktúr pre integrovanie regiónu do globálnej ekonomiky).

- ***Štruktúrovaný dialóg a opatrenia na budovanie dôvery a bezpečnosti***

SR v nadväznosti na svoje predsedníctvo vo Fóre OBSE pre bezpečnostnú spoluprácu bude pokračovať v podpore existujúcich opatrení na posilnenie dôvery a bezpečnosti, ktoré prispievajú k posilneniu kontroly zbrojenia a zvýšeniu transparentnosti ozbrojených síl ú. š. OBSE, k dodržiavaniu existujúcich záväzkov a zlepšeniu ich implementácie. Štruktúrovaný dialóg o súčasných a budúcich výzvach a hrozbách v priestore OBSE postavený na Hamburskej deklarácii je perspektívnym neformálnym **formátom, ktorý v 1. dimenzii (politicko-vojenskej) prináša oživenie diskusií stagnujúcich v iných fórach OBSE s perspektívou**

navodiť priaznivejšiu atmosféru ku konsenzuálnym riešeniam. Od SK OBSE sa bude všeobecne očakávať strategický prístup zameraný práve na podporu dialógu. Vysoké očakávania ú.š. sú zvlášť v podpore pokračovania Štruktúrovaného dialógu, ktorý zastúpením predstaviteľov ústredí na tomto neformálnom fóre revitalizuje prácu formálnych skupín a výborov.

Rozsah témy a jej zameranie si pri jej uplatňovaní vyžiada **spoločnú angažovanosť rezortov obrany a diplomacie.** SK OBSE bude mať ambíciu v prvom rade využiť existujúce štandardné formáty organizované v sídle OBSE vo Viedni (napr. Výročná bezpečnostná konferencia, Fórum pre bezpečnostnú spoluprácu alebo Bezpečnostné dni OBSE), ako aj podujatia za účasti delegátov priamo z účastníckych štátov organizované na území SR. Príkladom by bolo tzv. mil-to-mil podujatie k problematike implementácie Viedenského dokumentu 2011. SK OBSE rovnako plánuje spoluorganizovať podujatie k 25. výročiu prijatia Kódexu správania v politicko-vojenských aspektoch bezpečnosti počas predsedníctva Švajčiarska vo Fóre pre bezpečnostnú spoluprácu.

- ***Správa a reforma bezpečnostného sektora (SSG/R)***

Zodpovedná správa a vhodne kalibrovaná reforma bezpečnostného sektora (SSG/R) zohráva kľúčovú úlohu pri budovaní spoľahlivých, inkluzívnych a efektívnych bezpečnostných inštitúcií, ktoré sú základom pre zaručenie stability a bezpečnosti, rešpektovanie princípov právneho štátu, a tým prispievajú k predchádzaniu konfliktom. Slovenská republika má historickú skúsenosť, ako aj expertízu, ktorú môže ostatným účastníckym štátom ponúknuť. Aj preto sa pokúsi o **politické zarámčovanie SSG/R**, čo prispeje k zvýšeniu efektivity aktivít SSG/R v regiónoch OBSE. Cieľom SK OBSE bude prijať politický rámec OBSE pre reformu bezpečnostného sektora, ktorý doteraz absentoval. Výhodiskom bude zhodnotenie reálneho stavu, ktoré v súčasnosti pripravuje Sekretariát OBSE v spolupráci so švajčiarskou mimovládnu organizáciou Demokratická kontrola ozbrojených síl (DCAF).

SR začala práce na rozpracovaní témy SSG/R už počas svojho predsedníctva vo Fóre pre bezpečnostnú spoluprácu OBSE v prvom trimestri 2018. Zo strany SR bude nevyhnutné do procesu investovať politický kapitál a konzultovať túto iniciatívu aj na bilaterálnych stretnutiach v regióne OBSE na najvyššej politickej úrovni. **SSG/R je veľmi účinný nástroj prevencie konfliktov** a aj napriek výhradám niektorých účastníckych štátov má pri správnom uchopení významný potenciál prispieť k zvýšeniu bezpečnosti v regiónoch OBSE. SR, ktorá prešla v 90. rokoch transformačným procesom, má možnosti na svojom vlastnom príklade vyzdvihnúť pozitíva celého procesu. Konferencia k SSG/R na vysokej úrovni, ktorú SK OBSE plánuje zorganizovať na jeseň 2019 v Bratislave, ale aj regionálne semináre na západnom Balkáne, v Strednej Ázii a západnej Európe poskytnú k tomu výbornú príležitosť.

- ***Spolupráca na západnom Balkáne***

Krajiny západného Balkánu sa vydali na cestu transformácie a integrácie do euro-atlantických štruktúr. **OBSE predstavuje kľúčový nástroj pozitívnych zmien** na prevenciu možných ďalších konfliktov a vo vybraných oblastiach tohto regiónu sa pôsobenie tejto organizácie spája s posilňovaním stability, demokratických inštitúcií, vzájomnej spolupráce, ako aj s prekonávaním záťaží z minulosti. Aktivity pri podpore demokratického riadenia a právneho štátu sú zamerané na zlepšenie odolnosti voči bezpečnostným výzvam a súčasne podporujú dlhodobu udržateľnú politické riešenia. OBSE, vrátane svojich agentúr, ich implementuje najmä prostredníctvom misií priamo v „teréne“ (*field missions*), pričom tieto majú viditeľný vplyv na bežný život občanov v krajinách regiónu západného Balkánu.

Na SK OBSE vzhliadajú krajiny západného Balkánu s pozitívnym očakávaním. **Skúsenosti SR získané dlhodobou prítomnosťou v teritóriu budú prínosom** pri podpore demokratizácie krajín západného Balkánu. SK OBSE v tomto smere plánuje využitie expertízy misií OBSE v regióne, ktoré sa angažujú v pomoci pri reformách. Reforma bezpečnostného sektora je jednou z agiend, ktoré SR plánuje podporiť rovnako ako oblasť vzdelávania (diskriminácia vyplývajúca z pokračujúcej segregácie), ktorá je zneužívaná ako politický nástroj na rozdelenie spoločnosti. Dôležitou oblasťou zapojenia SK OBSE bude prevencia násilného extrémizmu a radikalizácie. V tomto ohľade zameranie sa na exit programy, deradikalizáciu a reintegráciu, ale aj medzináboženský dialóg formou podpory projektových aktivít budú významnými príspevkami k bezpečnejšej a tolerantnejšej Európe.

2. Bezpečná budúcnosť

- ***Prevencia radikalizácie, podpora tolerance a nediskriminácie***

Medzi aktuálne hrozby, ktorým čelí celý priestor OBSE, patrí bezpochyby radikalizácia a násilný extrémizmus, ktoré potenciálne vedú k terorizmu. Terorizmus, tak ako ostatné cezhraničné hrozby, nepozná a nerešpektuje hranice, a preto tento fenomén vyžaduje komplexný prístup naprieč všetkými dimenziami OBSE a spoluprácu založenú na zdieľaní informácií a skúseností v boji proti teroristickej hrozbe. Ide o problematiku, ktorej riešenie je v záujme všetkých ú. š., odbornej, najmä však širokej verejnosti. Keďže prevencia je vždy výhodnejšia ako odstraňovanie následkov, SK OBSE sa zameria práve na **predchádzanie radikalizácii a násilnému extrémizmu**. V tomto smere budeme klásť dôraz na prácu s mládežou a pre mládež s osobitným dôrazom na oblasť vzdelávania.

Za ďalší zo základov kooperatívnej bezpečnosti považujeme plné **rešpektovanie ľudských práv a základných slobôd**, záväzkov v ľudskej dimenzii OBSE. Okrem definovania záväzkov vyvinula OBSE a jej inštitúcie systém rozsiahlej asistencie účastníckym štátom, ale aj občianskej spoločnosti. SK OBSE bude podporovať využívanie tohto potenciálu organizácie, poskytovanie pomoci cestou budovania kapacít, legislatívnych expertíz, či zdieľania/výmeny dobrej praxe.

Osobitnú pozornosť v multikultúrnom prostredí priestoru OBSE si **zasluhuje podpora tolerance a nediskriminácie**. Žiaľ, prejavy intolerancie, rasizmu, xenofóbie, násilného nacionalizmu, či nenávistných prejavov sú stále prítomné. Vytvárajú silné podhubie pre radikalizáciu a eskaláciu konfliktov. SK OBSE bude mať ambíciu nadviazať na výsledky rakúskeho predsedníctva OBSE so zapojením svojich expertov v otázkach prevencie radikalizácie a násilného extrémizmu. Súčasne budeme venovať našu pozornosť aj činnosti OBSE v oblasti boja proti antisemitizmu a diskriminácii z dôvodu vierovyznania alebo náboženstva. Neopomenieme potrebu proaktívneho prístupu a asistencie zo strany OBSE a jej inštitúcií (Úrad OBSE pre demokratické inštitúcie a ľudské práva/ODIHR, Vysoký komisár OBSE pre národnostné menšiny) smerom k zraniteľným skupinám, ako sú menšiny či Rómovia. Plnenie príslušných akčných plánov pritom zostáva jedným z potrebných atribútov tohto úsilia. Konaním konferencií k vybraným témam (i na vysokej úrovni) chceme podporiť odhodlanie ú. š. posilniť mieru tolerance naprieč OBSE.

- ***Mládež***

Mládež zohráva dôležitú a pozitívnu úlohu pri zachovávaní a podpore medzinárodného mieru a bezpečnosti. **Podporou práce OBSE pre mládež a s mládežou sa SK OBSE bude snažiť o zvýšenie odolnosti spoločnosti a tým prispieť k prevencii konfliktov**. Mládež je

jednou z najzraniteľnejších sociálnych skupín, a aj preto jej hlas musí byť v OBSE v súvislosti s budúcnosťou vypočutý. Význam témy podčiarkuje aj pretrvávajúca existencia viacerých osobitných predstaviteľov úradujúceho predsedu OBSE pre mládež a bezpečnosť.

SK OBSE má ambíciu pokračovať v úsilí predchádzajúcich predsedníctiev a Sekretariátu OBSE založených na stratégii poskytovania mládežníckej optiky vo všetkých 3 dimenziách OBSE. SK OBSE má v úmysle dať priestor mládeži a jej predstaviteľom, najmä osobitným predstaviteľom úradujúceho predsedu OBSE pre mládež a bezpečnosť, aby vystúpili na odborných podujatiach vo vnútri OBSE, ako aj na iných medzinárodných fórach. Mladí ľudia majú záujem systematicky sa angažovať v konzultačných a rozhodovacích procesoch v OBSE.

Osobitní predstavitelia CiO pre mládež a bezpečnosť sa spoločne s ostatnými mládežníckymi predstaviteľmi (zástupcovia SR, Talianska a Rakúska) sa plánujú angažovať v projekte s názvom *20-30 Perspectives - Fostering Youth and Security Across the OSCE*, ktorého súčasťou je vypracovanie mládežníckej vízie budúcnosti európskej spolupráce a bezpečnosti. Riešenia, s ktorými projekt pracuje, majú v úmysle vtiahnuť budúcu generáciu do formovania novej bezpečnostnej architektúry v Európe a reagujú na zapojenie mládeže v EÚ a OSN.

- **Kybernetická bezpečnosť**

Široká paleta možných spôsobov zneužitia a poškodenia elektronických informačných, komunikačných a riadiacich systémov, ako aj negatívneho ovplyvnenia spoločenských a hospodárskych procesov radí **útoky v kybernetickom priestore medzi závažné globálne hrozby**, ako sú terorizmus alebo zbrane hromadného ničenia. Napriek nesúladu a odlišným stanoviskám jednotlivých krajín k tomuto fenoménu (na pôde OSN, NATO, EÚ, OBSE a pod.) je očakávané, ale aj nevyhnutné, aby SK OBSE pokračovalo v dialógu, nadviazalo na implementáciu dobrovoľne prijatých opatrení na budovanie dôvery (CBMs) v oblasti kybernetickej bezpečnosti a vyvinulo úsilie na koordináciu týchto aktivít v rámci medzinárodných organizácií.

Implementácia CBMs prijatých na pôde OBSE je podstatným príspevkom k posilneniu medzištátnej spolupráce, transparentnosti a stability a **znižuje riziko vzniku nedorozumenia a konfliktu na základe využívania informačných a komunikačných technológií**. Zároveň má SK OBSE ambíciu otvoriť diskusiu o nových témach v oblasti kybernetickej bezpečnosti, ktoré vyplývajú z aktuálnych trendov v oblasti ochrany osobných údajov a informácií na internete, šírenia škodlivého obsahu s dopadom na národnú bezpečnosť jednotlivých štátov, ochranu demokratických hodnôt v prostredí internetu, ale aj hľadania účinných mechanizmov na zabezpečenie udržania trvalej kontroly nad umelou inteligenciou.

Ako krajina s pokračujúcou implementáciou **stratégie národnej kybernetickej bezpečnosti** a novoprijatým **zákonom o kybernetickej bezpečnosti** máme záujem o odovzdanie našich skúseností ostatným ú. š. v rámci spoločného dialógu. Súčasne sa budeme usilovať o vypracovanie **konceptu medzinárodnej spolupráce v oblasti ochrany kritickej infraštruktúry** s príspevom skupiny priateľov CBM 15 a neformálnej pracovnej skupiny OBSE ku kybernetickej bezpečnosti, ktorý by mohol byť prijatý formou rozhodnutia/deklarácie Ministerskej rady OBSE alebo predsedníckej deklarácie v r. 2019 alebo 2020.

Jedným z hlavných podujatí počas SK OBSE bude **Konferencia o kybernetickej bezpečnosti 2019** zameraná na zhodnotenie stavu implementácie CBMs, prioritne ochranu kritickej infraštruktúry v kybernetickom priestore, prezentáciu skúseností SR (štátna koncepcia, legislatíva, vybudovanie národných tímov CSIRT/Jednotka pre riešenie počítačových incidentov a CERT/Národná jednotka pre riešenie kybernetických incidentov, účasť SR na medzinárodných cvičeniach). Podujatie umožní diskusiu odborníkov z oblasti kybernetického

zabezpečenia, zástupcov súkromného sektora, think-tankov a akademickej obce k novým výzvam v kybernetickom priestore, najmä ochranu dát v tomto priestore, kybernetickú ochranu volebných procesov, celoživotné vzdelávanie o kybernetickej bezpečnosti a pod. SK OBSE bude organizovať jeden deň tzv. *Vienna Cyber Security Week 2019*, ktorý bude zameraný na expertné rokovania účastníckych štátov OBSE k implementácii CBMs, s dôrazom na kritickú infraštruktúru.

- **4. priemyselná revolúcia**

Slovenská republika má záujem reflektovať na dynamický spoločenský vývoj a rovnako ako počas SK PRES EÚ aj počas SK OBSE a v rámci predsedníctva SR v Rade OECD na ministerskej úrovni v roku 2019 prezentovať synergiu a schopnosť investovať do budúcnosti a tým aj spoločnej bezpečnosti. Cieľom je **podporiť zameranie na spôsoby využívania nových technológií, najmä konektivity, využívania digitalizácie k udržateľnému rozvoju, digitálnej ekonomiky, vzdelávania a inovácií** tak, aby boli bezpečnejšie, užitočnejšie, a aby generovali pozitívny vplyv na spoločnosť i hospodárstvo v priestore OBSE. Konkrétnym vstupom budú aj výsledky predsedníctva SR v Stredomorskej kontaktnej skupine (MCG).

Dopad nových technológií na spoločnosť a hospodárstvo je veľký a dá sa očakávať, že bude aj naďalej narastať. **Technológie, digitalizácia a inovácie ovplyvňujú život ľudí v mnohých aspektoch**, nevynímajúc vzdelávanie, prácu a vzájomnú komunikáciu. Vytvárajú potenciál na zlepšenie sociálno-ekonomických podmienok, kvality života, prístupu k informáciám a službám. Dokážu ľudí spájať, ale aj rozdeľovať v kontexte prehlbovania priepasti v rámci spoločnosti, či medzi krajinami a regiónmi. To, či bude vplyv nových technológií na spoločnosť pozitívny, do značnej miery závisí od prijímaných politík na národnej, ale aj medzinárodnej úrovni. Slovenské predsedníctvo v OBSE poskytne priestor na diskusiu k daným témam s dôrazom na bezpečnostné dôsledky zmien, ktoré svetu a priestoru OBSE prinášajú. Na jednej strane musíme hľadať spôsoby, ako podporiť pozitívny vplyv nových technológií na rozvoj našich spoločností a na druhej strane zabrániť ich zneužitiu štátnymi alebo súkromnými aktérmi. Naším spoločným cieľom je podpora trvalo udržateľného a ekologického rastu, štrukturálnych zmien našich činností a výskumu, aby sme mohli čeliť výzvam 21. storočia. Dôraz bude kladený na výmenu informácií a skúseností a podporu medzinárodnej spolupráce pri implementácii osvedčených postupov dobrej a transparentnej správy vecí verejných zameraných na budovanie mierových, spravodlivých a inkluzívnych spoločností.

Vzhľadom na to, že aj priority Predsedníctva SR v OECD v roku 2019 budú zamerané na oblasť digitálnej transformácie, má SR jedinečnú možnosť využiť výsledky diskusií na pôde OECD ako pridanú hodnotu k témam digitalizácie a jej vplyvu, ktoré budú predmetom rokovaní v rámci ekonomicko-enviromentálnej dimenzie OBSE.

Ekonomické a enviromentálne fórum pozostáva z dvoch prípravných a jedného záverečného zasadnutia, ktoré sa každoročne koná na jeseň v Prahe. V rámci hlavnej témy - Podpora hospodárskeho pokroku a bezpečnosti v priestore OBSE prostredníctvom energetickej spolupráce a konektivity, nových technológií a dobrej správy vecí verejných v digitálnej ére budú v Prahe zhrnuté idey a odporúčania, ktoré vyplynuli z diskusií počas celého roka.

3. Efektívny multilateralizmus

Efektívny multilateralizmus si vyžaduje vnútornú reflexiu OBSE, podporu efektívnosti vnútorných procesov organizácie, posilnenie spolupráce a synergie s ostatnými

medzinárodnými organizáciami, ako aj zlepšenie komunikácie so všetkými relevantnými aktérmi, vrátane širokej verejnosti.

Bude potrebné zachovať otvorený, zmysluplný a komplexný dialóg medzi účastníckymi štátmi a mimovládnyimi organizáciami, najmä v tretej, ľudskej dimenzii.

- ***Spolupráca medzinárodných organizácií, strategické partnerstvá a implementácia cieľov udržateľného rozvoja OSN (SDGs)***

SK OBSE podporí strategické partnerstvá OBSE, ktoré povedú k lepšiemu vzájomnému porozumeniu medzi medzinárodnými organizáciami a lepšej del'be práce na medzinárodnej scéne. OBSE pokrýva celú severnú pologuľu našej planéty a má komplexný pohľad na bezpečnosť, má však obmedzené zdroje. **Partnerstvá sú preto pre jej ďalšie fungovanie životne dôležité.** Z tohto dôvodu OBSE spolupracuje s OSN a EÚ, ako aj s ďalšími medzinárodnými organizáciami, ako je Rada Európy, NATO a Organizácia zmluvy o kolektívnej bezpečnosti (CSTO). Je tiež otvorená partnerstvám s aktérmi v oblasti rozvoja, ako aj s občianskou spoločnosťou.

OBSE je regionálnym zoskupením založeným na základe článku VIII Charty OSN. Touto skutočnosťou je priamo predurčená na implementovanie medzinárodných záväzkov OSN na regionálnej úrovni, najmä v oblasti mierového riešenia sporov a tiež ako kľúčový nástroj včasného varovania, prevencie konfliktov, krízového manažmentu a post-konfliktnej rehabilitácie. Medzi tematické synergie oboch organizácií patrí bezpochyby Agenda udržateľného mieru, ktorá je novým konceptom prístupu k prevencii konfliktov, udržaniu a budovaniu mieru a odolnej a inkluzívnej spoločnosti. V tomto kontexte rezonujú prvky medzinárodného regulatívneho rámca, ktorých implementáciu majú regionálne organizácie ako OBSE v regióne podporovať¹. Aktivity spadajúce pod trvalo udržateľný cieľ (SDG) 16 sú súčasťou komplexnej koncepcie bezpečnosti OBSE, zahŕňajúcej udržateľný rozvoj a ľudské práva a fungovania jej autonómnych inštitúcií.

Polovica účastníckych štátov OBSE sú **členskými štátmi EÚ** a tieto krajiny výrazným spôsobom prispievajú do rozpočtu OBSE. Existujú tematické a regionálne oblasti, v ktorých sa práca OBSE a EÚ prekrýva - napríklad smerom k regiónom Strednej Ázie a západného Balkánu, ako aj v boji proti organizovanému zločinu, pri predchádzaní konfliktov a mediácii, správe a reforme bezpečnostného sektora, podpore dobrej správy vecí verejných a právneho štátu, kybernetickej bezpečnosti, ako aj prepojenia v hospodárskej a environmentálnej sfére. Po výmene listov medzi generálnym tajomníkom OBSE a vysokou predstaviteľkou EÚ pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku v roku 2018 sa prijímajú kroky na ďalšie posilnenie partnerstva medzi OBSE a EÚ.

29 účastníckych krajín OBSE je aj členskými krajinami OECD. OECD podporuje medzinárodné spoločenstvo pri implementácii Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj v niekoľkých otázkach na základe svojho Akčného plánu k cieľom udržateľného rozvoja. SK OBSE posilní vzájomnú informovanosť relevantných komunít v oboch organizáciách s cieľom lepšieho uplatňovania nástrojov vyvinutých v prostredí OECD.

- ***Strategický prístup k prioritizácii aktivít OBSE***

¹ Ide hlavne o rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN č. 1325 (o ženách, mieri a bezpečnosti), 2170 a 2178 (o zahraničných teroristických bojovníkoch), 2250 (o mládeži, mieri a bezpečnosti) a 1540 (o zbraniach hromadného ničenia). Osobitným praktickým výrazom možnej synergie medzi OBSE a OSN by bolo zriadenie mierovej operácie OSN na UA, na ktorej však doposiaľ nepanuje medzi US a UA na jednej strane a RU na druhej, zhoda.

Princípy efektívnosti je nutné uplatňovať aj smerom dovnútra organizácie. SK OBSE sa preto zameria na oblasti, v ktorých má OBSE už dnes kvalitnú expertízu, históriu a nástroje. Chceme tak prispieť k prioritizácii tém OBSE, k zviditeľneniu a posilneniu organizácie v týchto oblastiach a v konečnom dôsledku aj k zoštíhleniu jej agendy. Dobrá **spolupráca autonómnych inštitúcií a jednotlivých odborných častí sekretariátu** OBSE je dôležitým predpokladom efektívneho pôsobenia OBSE. V tejto oblasti podporíme snahy generálneho tajomníka o **reformu OBSE** „*fit-for-purpose*“. Politická zodpovednosť za riadenie organizácie však aj naďalej ostane na pleciach predsedníctva. Pre posilnenie kontinuity práce organizácie je preto potrebné aj posilnenie vnútornej koordinácie a konzultačného procesu Trojky.

Osobitnou kapitolou, v ktorej sa SR bude angažovať, je reforma vnútorného fungovania OBSE, vrátane jej financovania a viacročného strategického plánovania. S tým úzko súvisí zodpovednosť predsedníctva priviesť ú. š. OBSE ku konsenzuálnemu súhlasu o ročnom **rozpočte OBSE** tak, aby bol zabezpečený riadny chod všetkých zložiek OBSE, od misií OBSE, cez inštitúcie OBSE, až po sekretariát OBSE. A nielen to, ale hlavne **priblížiť OBSE bližšie k človeku**. Otvorenosť predsedníctva médiám a širokej verejnosti môže prispieť k lepšiemu pochopeniu organizácie ako bezpečnostného dáždika, bez ktorého je Európa oveľa zraniteľnejšia.

- ***Implementácia záväzkov***

Na zachovanie mieru a bezpečnosti je potrebný návrat k rešpektovaniu dohodnutých pravidiel, prejavíť zodpovednosť za vzájomné vzťahy a klásť dôraz na **zefektívnenie dodržiavania existujúcich záväzkov**. Namiesto extenzívnych diskusií o záväzkoch OBSE je nutné sústrediť sa na ich implementáciu. Platí to však pre všetky tri dimenzie OBSE.